

Glasilo Slovenske Krajine

NOVINE

Ostanek

10 N

Prihaja vsako nedeljo.

**Vredništvo i upravništvo Novin je v
Črensovcih, Prekmurje.**

Izdajatec: Klekl Jožef, vp. plebanos v Črensovcih.

Cena Novin na celo leto je: doma na skupni naslov 25 D., na posameznega 30 D., v Ameriko 100 D. Cena Marijinoga Lista na celo leto je: doma 10 D., v Ameriko 50 Din. Novine prihajajo vsaki teden, M. List vsaki mesec. Naročniki M. Lista i Amerikanci dobijo kalendar brezplačno, naročniki Novin pa za polovino ceno. Rokopisi se ne dajo nazaj. Rokopise i naročnino posiljavajte na uredništvo ali upravništvo Novin v Črensovci, Prekmurje.

Na znanje občinam, v šterih se odava veleposestniška zemlja

Občine dolnjega Prekmurja so se obrnola na podpisnoga z pismom, gornje občine z rečov i me pitale odnosno prosile, naj pri ministri za agrarno reformo zahtevam odgovor, so li dužni siromaki kupiti veleposestniško zemljo ali nej. G. minister mi je 25. nov. pod brojem 43012/25 te odgovor dao:

„Po čl. 37. zakona od 31. jula 1925. o proračunskih dvanajstih za mesec avgust, september, oktober i november 1925. i po pravilniku o dovoljenem odkupi agrarne zemlje veleposestnikov od 8. okt. 1925. broj 34600/25 nišče od agrarnih interesentov ne je dužen, da odkupi njemi dodeljeno zemljo. Te zakon samo da mogočnost, da minister za agrarno reformo odobri odnosne pogodbe, če se veleposestnik i agrarni interesent sporazmita pri načini odkupa.“

Če interesenti ne želijo odkupiti agrarne zemlje, zavolo toga ne morejo i ne bodo zgubili zemlje, nego i nadalje ostane ta z arende, dokeč se končnoveljavno ne reši agrarno pitanje i doprinese zakon, od delitve veleposestniške zemlje i od naselitve.“

To je ministrov odgovor. Ka sam vam pravo v Črensovcih i v Soboti, to vidite zdaj znova. Ne more zgubiti zemlje, ki je ne kupi, zgubi jo pa, če jo kupi i rat ne plačuje, ar zakon tak pravi. G. minister mi odgovarja tudi, da je prošnja občin, šteri sem vložio, rešena. Rešena je tuk, kak pač zakon veli i kak minister odgovarja, da nišče ne dužen zemlje kupiti i da je ne zgubi, če je ne kupi. Bodite zato mirne sirote.

Pitao sam pa jaz tudi drugo od g. ministra za agrarno reformo. Pitao sam ga, če dobito tudi naši agrarni interesenti brezobrestno posojilo od države po zakoni od države po zakoni od 20. maja l. 1922? G. minister mi je odgovor, ka majo pravico do tega posojila, a dobito ga samo te, če bo država mela zadosta penze za to.

Tožo sam se tudi zavolo izvažanja drv iz Prekmurja i ka se ne deli pridno po občinah teliko drv i stavbenoga lesa, kak bi se meglo po zakoni od 28. febr. l. 1922. G. minister mi je odgovor, ka dokeč se občine same ne bodo tožile, ka menje dobijajo, ne bo vodavao nikše odredbe proti izvozi drv. — Zato tanačivam, da vse občine dolnjega i ravenskoga

Prekmurja naj vložijo ostro tožbo, da stavijo telko drv doma, keliko njim ide po zakoni.

Zavzeo sam se tudi za siromaške Madjare, da bi tudi oni dobili zemljo, gda so že Slovenci dobili vsi, kem ide. G. minister Pavel Radič mi je odgovoro, da za Madjare že nema zemlje.

Zadnje pitanje mi je bilo, če ostanejo patronatska bremena na tistoj zemljii, tero siromak klipi od veleposestnika ali nej: g. minister mi je odgovoro, da nej.

To dam na znanje vsem agrarnim interesentom, ki so se na mene obrnoli. Če što kaj ešče ne razmi, naj se obrne na podpisnoga i njemi dam drage volje odgovorov v naših Novinah.

Beograd, 1925. dec. 1.

Klekl Jožef
nar. poslanec

**Radikali proti Slovencom.
Pucelj za vladno politiko.**

Časi se spreminja. Na dan prihajo prijetni i tudi neprijetni dogodki, šteri nemre n'he zakriti ali zatajiti. Istina je, da vladni listi misijo vso stvar nekako omiliti i se trudijo, da bi jo kelko mogoce zabrisali, a dejstvo je i ostane, da ne vse tak, kak je bilo pred par meseci. V radikalnoj stranki vse i njemi staro voditev, g. Pašič mora napenjati vse sile, da ne vzkipi.

Radikalna stranka je bila skozi duga leta disciplinerana, kak niedna druga v državi. Na čeli njoj je stao Pašič i ka je on šteo, to se je zgodilo. V radikalnom klubu ne bilo poslanca — zvün pokojnoga Protiča i njegovih tovaršev, šteri so Pašiča itak zapuštili — šteri bi pravo, da ne, če je Pašič zapovedao, da ja. V zadnjem časi to več ne vala. Vsigdar bole ibole glasno začnejo nešterni radikalni poslanci mrmati, šteri s Pašičovim postopanjem neso zadovoljni. Oprvim so pokazali svoje nezadovolstvo ob priliki volitve v finančni odbor. Tresti jih ne volilo, 10 pa jih je oddalo prazne listke. Komaj se je polegeo te prah, je prišlo do drugih iznenadenj. Dalmatinski i vojvodinski radikali so vložili protest proti politiki lastne stranke. Radikalni poslanec dr. Grgin je govoril proti dvanajstnim i izjavo, da duže ne bo podpirao vlade, če bo tudi nadale tak postopala, kak do zdaj. Gda je prišlo do glasanja za nove dva-

najstine, se je okoli 30 radikalnih poslancov vzdržalo glasanja, „at“ — kak piše Slovenec — „neso mogli prevzeti odgovornosti za sprejetje teh dvanajstin, šteri kako obtežujejo njive volilce.“

A ka delajo radičovci i naš Pucelj? Skoro vši radičovski poslanci so glasali za nove dvanajstine. Posebi pa moramo govoriti o Puclji, ar on igra dvostransko igro. Gda je doma med slovenskim narodom, obleče ovčjo obleko. Obraz raztegne, kak da bi z ljudstvom vred jo kao nad težkim, žalostnim razmerami, v šterih se nahaja ves slovenski narod. V gospodarskom pogledi obečavle svojo pomoč, obsoja one, šteri ljudstvo mantrajo. Gda pa pride v Belgrad, pozabi na vse. Pozabi, da se je v Sloveniji vdeleževal protestnih shodov proti krivičnim, neznošnim davkom, na šterih shodaj se je govorilo o zednačenji davkov, pozabi, da je obečo ljudstvi pomoč i da je naglašao, da se bo vojskovo za pravice Slovencov; ón pozabi na vse i se globoko prikloni pred Pašičem, še bole globoko pa pred Štipicov (Radičom) i njima izjavi, da je najpokornejši služabnik. On je največki zagovornik zdačne vlade i tudi njene politike. Pri glasanju za dvanajstine je ne začlito trpljenja slovenskoga naroda, ne vido njegovih skuznatih oči, ne čuo težkih vzdihov ino obupnih klicov i je glasao za dvanajstine, šteri še bole globoko potisnejo slovensko kmelsko ljudstvo i njemi vsečejo še bole globo gospodarsko rano. On nas je zatajo, zapušto, samo zato, da bi si s tem pridobio Radičovo i Paščovo prijatelstvo.

Poslanec Sernek za autonomijo Slovenije i proti sporazumi.

Poslanec Jugoslovanskoga kluba g. Dušan Sernek je obdržao v parlamenti govor, šteri je zbuđo velko zanimanje i pri opoziciji i v vladnih vrstaj. Njegov govor je bio obsodba centralizma i razlaganje, da smo mi Slovenci kak Slovenci autonomisti. Mi mamo svojo narodnost, svoj jezik, svojo kulturo. Vse to si moramo ohraniti i ne moremo ino ne smemo zaiti v valove nekakšega meglegona jugoslovanstva ...

Zdašnjega sporazuma mi Slovenci nemremo priznavati. Ar če te sporazum istinsko ob-

Novi svet.

Spisao: I. Szklai.

Iz vogrščine prestavo Fr. Kolenc.

— Bog jim bodi smileni!

Od motora pa se niti za vlas ne geno. Naj ga strelijo, na straži, a ka je da roko, od tistoga ga niti ogen iz štuka ne odtira.

Eden uradnik je lečajoč prišeo naznanit:

— Uporniki so razbiti. A krv, krv! Mrtveci, ranjenici.

— Jih je dosta spadnolo? — je pitao Elemér.

— Ne vem, kelko. A mnogo. Ostali, bežijo, bežijo.

— Tak trbe nevalancom, se je oglasio inžener.

Elemér pa je postao bledi. S šklepetajočimi zobmi je mrmlao Oča naš.

Roka pa še njemi je izda pohivala na zdigalom mostu, da bi bilo naenok vse tmično, če bi bilo potrebno.

— Ne bojte se več, — je pravo inžener, gda je vido kak odločno brani svoje mesto. — Več ne pridejo nazaj.

17. Zora.

Stari kapitan je spunč svojo reč.

Drugi den predpoldnom je počelo Eleméra.

— Mogoče še niti niti spali nesto? — ga je pitao, gda je stopo k njemu.

— Nemrem spati. Čuo sem prasketanje pušk, v srce se mi je zapičilo javkanje.

— Dragi prijatejo, inači je ne. To je boj za obstanek. Sto je močnejši, zmaga. Zakon je močnejši od posameznega človeka. Zakon je v rokaj predstojnikov. Mogoče ga slabo rabijo. Celo vnočekrat ga gotovo slabo rabijo. A što nema moči, naj ostane pri meri. Spuntani delavci dnes že vidijo, da bi bilo bolše mirno se pogoditi.

— O dosta krv! Še preteče do tistega časa, gda ljudje sprevidijo, da se ne niti tak žmetno deliti si juš, samo naj bo vsakši zadovoljen s svojim talom i naj nešče biti oroslan,

šteri bi tudi tao drugih rad poživo.

— Dnes se teda itak sklene mir?

— Seklene. Se že pogajajo. Na te način vi prle dobite svoje mesto. Ar zagotovleno vam je. Kak friško boste prости, se samo javite pri poveljniku parnika. Neto vas prosim, da mi včasi spordčite o svojem stališču.

Obinola sta se i ločila.

Drugi den so se istinsko pogodili. Elemér

neso dali samo obečane plače, nego so jo zavolo batrivno nastopa podvojili.

Naravno je, da je tak vrloga dečka povelnik parnika rad prejel.

Prle kak je stopo na ladjo, je dao dve pismi na pošto.

Edno kračice, to je bilo za Treziko. Sporočilo njoj je samo to, da se njemi dobro godi. Dugše je poslao Farkaši. V tom je poplisa vse, ka je dozdaj doživo i preživo.

Fabrikant je prle dobo pismo. Elemér najmre ne znao, da je Trezika že v službi i je poslao pismo v klošter.

Gda je prečela dugo zgodbo iz Farkašova pisma, je že ednak pretrpela vse muke preteklih mesecov. V hiši ne mela obstanka. Prosila je dobro gospo, da bi smela iti od doma. V cerkev bo šla. Potom pa malo okoli pogleda.

Gospa je dopuštila.

Kak se je zradostila, gda je dobila od prednice pismo, šteri je Elemér njoj poslao.

Pismo je bilo gorvtrgnjeno.

Prednica je poslala tak. Odpuščanje prosi, da je tak včinila. Zna, da ne bi smela. A gda je spoznala Elemerovo pisavo, se ne mogla premagati, ar bi rada znala, ka se je z njim godilo.

(Dale)

stoji, obsega samo Srbe i Hrvate, Slovence pa izključuje. A to niti ne sporazum, ar se ne sklepa med strankami, štere bi bile bar približno ednako močne, nego je delovala na ednoj strani potreba (Radič je bio v vozi, njegova stranka pa pod obznanov), na drugoj strani pa pritisk (radikali so meli vso oblast v rokaj i so mogli z radičovci postopali po svojoj voli.)

NEDELA

III. adventna. Evang. sv. Jan. 1, 19–28.
— Jaz sem glas kričečega v pustini.

Sv. Ivan Krstitev je bio prvi oznanjalec Kristušov. Preroki so ga tudi že vnogo prle napovedali v svojih prorokbah, a on ga je s svojimi očmi spoznalo i s prstom pokazao na njega. „Glas kričečega v püščavi sem,“ je svedočno sam o sebi. — Misijonar je bio, ar je govoru nevernim pismoznancem i farizejom od Kristuša.

Kelko je nevernikov raztepenih po toj velikanskoj zemli. Na miljone i miljone jih je. V močnoj tmici živejo, brez najmenšega žarka, brez najmenše iskrice istine, pravoga, zveličavnoga navuka. Iz te nepregledne tmice se čuje slaboten glas misijonarov: „Glas kričečega v püščavi sem. Pripravljajte pot Gospodovol Pomažajte, da se razkadi tmica nevere, se raztrga mreža zmot i se prikaže žarek nebeske istine.

Što ne bi pomagaō? Što ne bi rešavaō dūš? Tistih dūš, za štere je tekla Zvečitelova presveta, predragocena krv, za štere je vmo sam boži Sin, a štere še neso tak srečne, da bi to znale, da bi poznale lastnoga Zvečitelja, da bi bile razsvetlene z žarkom svete istine. Ne zaperjamo vüh pred tem „glasom kričečega,“ nego odprimo srca i pomagajmo. Edna dūša je več vredna, kak vse bogastvo sveta.

Glasi.

Slovenska Krajina.

Sprijem v Marijino držbo v Dolnji Lendavi se je vršil, kak so to „Novine“ že pisale.

Gostilničarska obrtna zadruga v Dol. Lendavi. 1. Naznanjam vsem članom zadruge, da mesečne sezname za davek telesnih delavcov, po razpisu Delegacije ministrstva financ, od dne 16. nov. 1925. štev. I. A. 4673 se lehko sumarično izkazujejo, štev. delavcev, šuma izplačanoga zaslужka i odpadajočega davka, samo pod sledenimi pogoji: a) da vodijo „kontrolno knjigo delavcev“ kak je predvidena v točki 7. navodil i z štere more biti razviden posameznim delavcom izplačani zaslужek i odtegnjeni davek za mesec posebi, b) da imajo davčni organi vsaki čas pravico pogledati v to kontrolno knjigo. Na zahtevo pristojnega davčnega urada ali davčnega oblastva jo mora delodajalec tudi predložiti na vpogled. 2. Opozarjam vse člane, šteri ešče neso vplačali članarine za 1923-24-25, da v tekom 14 dni poravnajo, tembolje, ar v nasprotnom slučaji bomo prisiljeni potom srezkoga poglavarstva izterjati.

Ivanjkovci vinarska razstava in sejm! Kakor že objavljeno se vrši ta prireditev po tukajšnji vinarški zadrugi „Jeruzalemčan“ dne 10. decembra t. l. Veliko število vinogradnikov iz Ljutmerškega in Ormoškega okraja je prijavilo znatne množine vina. Interesenti bodo imeli take priliko se prepričati o kakovosti letosnih vin tega vinskega okoliša in videti da se je vino veliko boljše razvilo kakor se je pričakovalo. Preizkusili bodo pa tudi starejše letnike. Železniške zveze omogočijo dotičnim, kateri imajo malo časa na razpolagu da opravijo ta izlet v enem dnevu. Vlak ki ima zveze iz Ljubljane iz Zagreba prihaja sem ob 11. uri in se vrača v tej smeri ob $\frac{1}{2}16.$ uri. Sto pa ima več časa, pa ima priležnost si pobližje pogledati lepe Ormoške in Ljutomerske gorice. Razstava se vrši s sejmem v dvorani tik tukajšnjega kolodvora tako, da je udeležba tudi v najnugodnejšem vremenu mogoča.

Smrtna Kosa. Umro je g. Koloman Paller upokojeni vučitev dne 7 decembra v Dolnji-Lendavi, šteri je duga leta služboval v Polani, kak učitev. Pogreb je bil, 9 dec. Bodl mu zemlja lahkal.

Uradna naznanila

Svarilo občinstvu, da skuša vojaške straže. V noči od 4. na 5. t. m. je straža na ljubljanskem polju pri municipskem skladisču v Ljubljani ustavila dva civilista, ki sta se bližala skladisču, ker najbrže nista poznała poti. Ker se na poziv straže nista ustavila temveč pobegnila, je straža strelila, k sreči pa nobentga ni zadela. Občinstvo se zato ponovno opozarja, da je vsako prihliževanje municipiskemu skladisču, oziroma vojaškemu poslopju, ki je zastraženo po vojaku, posebno pa noci, strogo prepovedano. Da se preprečijo nesreče, ki bi mogle nastati vsled neupoštevanja te prepovedi, se opozarja, da je vsakdo, ki bi ga ustavila straža, dolžan pokoriti se povelju ter na poziv straže obstati, da se izogne šuma, da se je bližal skladisču z zlobnimi namenom. (Veliki župan mariborske oblasti. U. br. 1243/3)

SREZKI POGLAVAR v DOLNJI LENDAVI.

Štev. 5049/1.

Glasom sporodila srezkoga sanitetnega referanta v Čakovcu je v kr. državni bolnici v Čakovcu na zdravljenji 25 betežnikov vsled ugotovljene škrlatice, nad temi 3 slučaji iz Čakovca.

Štev. 5285/1.

Glasom brzognavnega obvestila s strani srezkoga poglavarja v Čakovcu je v Podturnu ugotovljeni slučaj pegastega legarja.

Domača politika.

Spor med episkopatom i vladov. Jugoslovanski püspesci so bili pred kratkim v Belgradu, da bi z razgovori z ministrom ver i z drugimi ministri rešili pitanje zavoda Sv. Jeronima i še druga važna pitanja. Ob toj priliku neso bili sprjeti na dvori, ne pri predsedniku vlade, Pašiću, pri ministri ver pa jako hladno. Episkopat je mišlenja, da je vrla s tem pokazala, kak malo joj je na tom, da bi vladale med njov i katoličanskov cerkv dobre razmere i da bi se mogla rešiti sporna pitanja. Belgrajski listi vidijo v vsem tem, da je prišlo med episkopatom i vladov do spora,

Delo opozicionalnih strank. Ar opozicija s svojov manjšinov v parlamenti — pri glasanji — malo doseže, šejo opozicionalne stranke na te način dosegnoti kakše vekše i menše uspehe, da stavljajo na ministre različna pitanja i zahteve. V tom pogledi se odlikuje posebno Jugoslovanski (Koroščov) klub. A ministri se teh interpelacij bojijo i če je le mogoče, se jim izognejo. Na takši način ide v zgubo vnogo hasnovitih predlogov i vnogo pitanj ostane brez odgovora.

Radič rliši vladu. Že trikrat je prišlo do toga, da bi Radič s svojim nastopanjem skoro povzročilo vladno krizo. Svojega jezika tudi kak minister nemre vuzdati i tak pove mnogo takšega, ka zbija pri njegovih radikalnih prijateljih nezadovolstvo.

Svetovna politika.

Locarnska pogodba podpisana. Dne 1. decembra so se v Londoni zbrali zastopniki držav, šteri so se vdeležili mirovnih pogajanj v Locarni. Te den so podpisali pogodbo, štero so med seboj v Locarni sklenili. Izmed zastopnikov je falio samo Musolini. Kak poročajo listi, so angleški železničari sklenili, da začnejo štrajkat, če stopi Musolini na angleško zemlo i po vsoj priliki je ravno to bio vzrok, da je Musolini ostao doma.

Slovaška ljudska stranka za pravice Slovakov. 27. novembra so izbrani slovaški poslanci i senatori obdržali svoj strankin sestanek. S tega sestanka so poslali na ljudsvo povglas, v katerem sv navedene glavne zahteve Slovakov: 1). Znižanje dače i izednačenje bremen; 2). V Slovaško morejo biti Slovaki uradniki po načeli: Slovaška Slovakom. 3). Slovaška mora meti svojo autonomijo. 4). Slovaškim podvzetjam trbe davati državne podpore 5). Železniške tarfe morajo biti znižene. 6). Staviti se morajo vsa politična preganjanja. — Če vlada

teh upravičenih zahtev ne sprejme, slovaški poslanci najdejo nove poti, da osigurajo bodočnost svojega naroda.

Šramek sestavlja novo vlado. Predsednik Čehoslovaške republike je zročo mandat za sestavo nove vlade predsedniki češke ljudske stranke, Šrameki. Pri sestavi vlade trbe premagati različne težave. Edna največjih je nesporazumlenje med katoličani i češkimi socialisti.

Gospodarstvo.

1. Zrnje.

100 kg.	pšenice	250 Din.
	žita	175
	ovsa	175
	kukorice	160

2. Živila:

govenska:	teoci:	svinje
v Zagrebi	1 kg. 16—18 D.	20 D.
v Ljubljani	16—18 D. 14 D.	20 D.

3. Krma.

Sena m.	90—125 D.	slame m.	70—100 D.
---------	-----------	----------	-----------

Zagrebečka borza

dne 10. decembra 1925.

Amerikanski dolar, 1 dolar	D 55 40
Schiling	D 7 90
Čeho-Slov. krona, 1 K	D 1 66
20 kronske zlat	D 205
Francoski frank, 1 frank	D 2 20
Madjar. K 100 (nova em.)	D 0 075
Svic. fran., 1 fr.	D 10 85
Talijanske lire, 1 lira	D 2 25
Zürich:	
Dinar, 100 Din	Sv. frcv 9 175

Čakovečka-Medjimurska štedionica d. d.

u ČAKOVCU.

Utemeljeno god. 1871.

Prevzema vloge na knjižice i v tekočem računi z najboljšimi interesi.

Posodi peneze na vknjižbo (intabliranje) i na mjenice (vexel) pod najugodnejšimi pogoji.

KUPUJE I PRODAVA DOLARE, TÜJE VALUTE I DEVIZE.

Prvovrstne zveze s vsemi sosednjimi državami.

Izvršuje poverila i izdaja čeke na vsa tu i inozemska mesta.

POOBLAŠEN ZAVOD Z IZDANJE „UVERENJE“ ZA IZVOZ.

BAVI SE S VSEMI BANKOVNIMI I HRANILNIMI POSLAMI.

Slovenska Banka d. d.

podružnica DOLNJA LENDAVA
plača najbolje dolarje
in zlate peneze.

Ovlaščena banka za trgovanje z devizami in valutami. Izstavlja izvoznikom uverenja in prevzema bančne garancije.

Podpirajte Novine!

Ovlaščeni zavod za trgovanje z devizami in valutami. Izstavlja izvoznikom uverenja, daje kredite po najugodnejših pogojih ter izvršuje vse bančne posle najkulantnejše.

Obrtna Banka d. d. v Ljutomeru.